

Jan Charytański

"Neue Schwerpunkte der Katechese
in der Volksschule", wyd. Hans Fink i
Edgar Josef Korherr,
Wien-Freiburg-Basel 1970 : [recenzja]

Collectanea Theologica 45/3, 221-222

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

któw koncentruje się przede wszystkim na refleksji i medytacji. Format, jak również jakość papieru ułatwia korzystanie z tej pomocy na codzień nawet w podróży. Szkoda, że nie mamy podobnej pomocy dla naszych wier-nych.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Neue Schwerpunkte der Katechese in der Volksschule, wydali Hans Fink i Edgar Josef Korherr, Wien-Freiburg-Basel 1970, Verlag Herder, s. 320.

Wprowadzenie w Austrii w r. 1969 nowego programu ramowego, jak również osobnego planu w Wiedniu, zwanego *Zitta-Plan* postawiło katechetów tego kraju w trudnej sytuacji. Nowy bowiem program wychodzi z zupełnie innych założeń niż katecheza poprzedniego okresu. Koniecznością stało się przybliżenie katechetom założeń nowej katechezy, zorientowanej na ruch kerygmatyczny i antropologiczny. Temu celowi ma właśnie służyć obecnie recenzowana pozycja, opracowana pod redakcją E. J. Korherra, odpowiedzialnego za katechizację w archidiecezji wiedeńskiej, oraz H. Finka, profesora Akademii Pedagogicznej w Feldkirchu. Omawiana książka ogranicza się jedynie do problematyki związanej z katechezą w czterech niższych klasach szkoły podstawowej, tak zwanej *Unterstufe*.

Nowy program jako kryterium doboru materiału katechetycznego przyjął potrzeby i możliwości dziecka. Albert Höfer, główny autor nowego programu, ukazuje w swym artykule, w jaki sposób uwzględnienie tego kryterium ogranicza materiał katechetyczny, a zarazem zmusza do poszukiwania wyrażań i określeń, które odbiegają zasadniczo od sformułowań teologicznych, a jednak pozostają wierne Objawieniu. Najtrudniejszym jest rok pierwszy nauki religii w szkole austriackiej ze względu na zlaicyzowanie rodziny i pochodzenie dzieci z bardzo różnorodnych środowisk. To zagadnienie oświecła Monika Nemetschek, profesor pedagogiki religijnej z Linzu. Zarówno program ramowy jak jeszcze mocniej *Zitta-Plan* podkreśla znaczenie współpracy między katechetą a domem rodzinnym. Również i ten temat znalazł osobne opracowanie pióra Fr. Fischera, profesora pedagogiki religijnej w Salzburgu. Cztery pierwsze klasy szkoły podstawowej koncentrują się wokół przygotowania do pierwszej spowiedzi i pierwszej komunii św. Ze względu na istotne zmiany wprowadzone w tym przygotowaniu, a przede wszystkim przesunięcie pierwszej spowiedzi po pierwszej Komunii, w omawianej książce odnajdujemy osobne opracowania wychowania eucharystycznego i przygotowania do sakramentu pojednania. Napisali je P. Zehndorfer, profesor pedagogiki religijnej na Akademii Pedagogicznej w Wiedniu, oraz S. Bringruber, profesor w Linzu.

Nowy program kładzie mniejszy akcent na uczenie, na wiedzę, mocniej natomiast podkreśla „ćwiczenie”, wprowadzenie dziecka w życie Kościoła lokalnego, a zwłaszcza w liturgię. Nic zatem dziwnego, że w omawianej pozycji osobne artykuły omawiają zarówno tak zwane *Feiern*, paraliturgie katechetyczne, jak również wychowanie do modlitwy. Zagadnienia te opracowali wspomniany już H. Fink oraz Fr. Roth, profesor w St. Pölten.

Ogólne zasady katechetyki formalnej, uwzględniającej przede wszystkim poziom czterech niższych klas, opracował E. J. Korherr. Ponieważ zaś na tym poziomie nauczania ogromne znaczenie posiada opowiadanie, osobny artykuł na ten temat przygotował L. Nouwens, profesor Akademii Pedagogicznej w Wiedniu, pochodzący z Holandii.

Całość wymienionych artykułów doskonale wprowadza w nowy program austriacki, a jednocześnie porusza wiele zagadnień istotnych dla współczesnej katechetyki. Kierunek austriacki wydaje się nam najbliższy w stosunku do innych krajów Europy. Dlatego omawianą pozycję można z całym spo-

kojem polecić nie tylko wykładowcom katechetyki, ale również wszystkim pracującym na tym odcinku życia Kościoła w Polsce. Znajdą w niej wiele światła dla rozwiązywania problemów ciągle tak żywo dyskutowanych u nas.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Norbert HAVERS, *Der Religionsunterricht — Analyse eines unbeliebten Fachs. Eine empirische Untersuchung*, München 1972, Kösel-Verlag, s. 277.

Z potocznej obserwacji i z przeprowadzonych już badań wiadomo, że nauka religii w szkołach średnich w RFN jest jednym z najbardziej nielubianych przedmiotów przez młodzież. Poznanie, dlaczego młodzież nie lubi nauki religii, stanowi główne zadanie badań, które Norbert Havers przeprowadził w 1970 r. i przedstawił w omawianej książce. Jeszcze nikt przed autorem nie badał tego problemu na drodze eksperymentalnej, co podnosi znaczenie wspomnianej pracy. Przez wykrycie właściwych przyczyn, dlaczego młodzież tak niechętnie odnosi się do nauki religii, Havers chciał również poznać motywy wypisywania się z niej uczniów szkoły średniej, co dzieje się szczególnie często od roku 1968.

Badaniami objęto 330 uczniów w dwunastu dziesiątych klasach w czterech monachijskich liceach, z których czterdziestu siedmiu nie uczestniczyło w nauce religii w czasie ankietowania. Ankietę ograniczono tylko do chłopców zarówno katolików, jak i ewangelików. Odpowiedzieli oni na 312 pytań zamkniętych i trzy otwarte.

Ankiety nie można uważać za reprezentatywną dla całej młodzieży, jak to wskazuje badana próba i co wyraźnie zaznacza sam autor. Mimo to stanowi ona bogaty materiał do wniosków i porównań.

Havers w ośmiu rozdziałach przedstawia metody pracy i wyniki badań. Najpierw zajmuje się kryzysem nauki religii jako problemem społeczno-politycznym i pedagogicznym. Następnie przedstawia próby wyjaśnienia, które podejmuje socjologowie i pedagodzy. Dla lepszego ułożenia kwestionariusza zapoznał się uprzednio z opiniami uczniów, odnoszącymi się do tematu ankiety. Osiągnął to przez spotkania z młodzieżą i dyskusje. Omówieniem tych opinii zajmuje się w rozdziale trzecim. Następne dwa rozdziały poświęcone zostały wstępnym rozważaniom teoretycznym i metodycznym, które prowadziły do stworzenia kwestionariusza ankiety. Wyniki badania są przedstawione w rozdziałach od szóstego do ósmego. Ten ostatni zawiera również propozycje dotyczące organizowania nauki religii i przeprowadzania jej oraz wnioski odnoszące się do badania religijno-pedagogicznego.

Przy omawianiu zebranych informacji autor posługuje się nie tylko procentami, ale również analizami wskaźników, wielokrotnymi analizami regresji i analizą zasadniczych korelacji. Nie tylko więc przedstawia dane, ale również je interpretuje.

Nie należy uważać, że książka ta zawiera rewelacyjne odkrycia i poglądy, o jakich nikt jeszcze dotąd nie słyszał, a które miałyby teraz prowadzić do całkowitej reformy nauczania religii. Dzięki jednak niej wiele przekonań, istniejących tylko jako domysły, zostało potwierdzonych, a inne — obalone jako bezpodstawne. Podstawy, na których opiera się religijna pedagogika, stały się przez tę pracę trochę trwalsze.

W recenzowanej książce znajdują bogaty materiał dla siebie pedagogzy, którzy zajmują się religijnym wychowaniem młodzieży. Socjologowie oprócz ciekawych informacji o stosunku do religii młodzieży w Monachium mogą zapoznać się z pytaniami ankiety, ze sposobem jej przeprowadzenia i omówienia zebranego materiału. Z wyników tej pracy mogą skorzystać zarówno